

Knjez přińdže!

**Přihotujće Knjezej puć, přetož hlej,
Knjez přińdže mócný.**

(Jez 40,3.10)

W našej towaršnosći so jara na to džywa, zo so narodniny dočasa njeswjeća. Jónu sym słyšał, zo móže to njezbože přinjesć. Hdyž so woprawdže hinak njehodži, tak so „nutř swjeći“, to rěka, zo wutraja hosćo hač do dwanaćich a potom narodninarkej gratuluja. Džeń ma so dodžeržeć.

Tež hody su narodninski swjedzeń. Po křesćanskej tradiciji narodži so Jezus Chrystus 25. decembra, a tak je so tež swjećiło. Něhdy – tak před sto lětami a přjedy – wobradžeše so džěćom přeni džěń hód po kemšach. Tola poněčim so swjedzeń přesuny. Patoržicu běchu wječorne kemše. To běše kaž „nutřswjećenje“ Jezusoweho narodženja. Pozdžišo zarjadowachu so patoržicu popołdnu wosebite kemše za džěći z předstajenjom hodowneje stawizny. Wobradženje so přesuny na čas po tutym nyšporje. Tak drje je to džensa nimale wšudže z wašnjom.

W našim času sunu so hody hišće dale doprědka. Spóznajemy to w našich wobchodach. Husto přestaji so sortiment hižo do smjertneje njedzele na hody a pyša so wobchody z hodownej dekoraciju. Rumpodichojo su prezentni, hodowne štomiki su zaswěćene a wosuški so nakraja. Wiki, na kotrež ludžo tak rady chodža, njerěkaja „adwentne“, ale „hodowne“. Tež njeswjeća so adwentnički, ale město teho ma nimale kóždy składnosć, wopytać hodowničku. Hdyž sej to dokładnje přemyslimy, je kóždy hodownička poprawom kaž narodninski swjedzeń, wšako swjećimy hody narodženje Jezusa Chrysta. Tak swjeći so Jezusowe narodženje hižo do termina. Abo dže při hodowničkach bóle wo dohodownu atmosferu?

Či, kiž lubuja tradiciju, so přez moderne wuwice mjerzaja. Adwent je adwent a ma to tež wostać. Druhim je to wšojedne, a wjetšinje so to lubi, zo dožiwjeja hodownu atmosferu hižo w adwenće. Hewak

njebychu wobchody a cyła towaršnosć hody doprědka sunyli. My křesćenjo njebudžemy so moralisce pozběhować nad tamnymi ludźimi abo spytać jim hubjene swědomje činić. To hłowne je wobsaň adwentneho časa, tón ma so ludžom zblizić.

W adwenće njeńdže wo narodženje Jezusa, ale wo jeho přichad do našeho swěta. To ma globalne dimensije. Profet Jezaja je wopisał, kak Knjez přez puscínu k swojemu ludej chwata. W ćemnym času pozběhnje so swětło, hdyž so krasnosć Knjeza zjewi. Wón přińdže z mocu. Hdyž je došoł k swojemu ludej, budže swoje stadło pasć kaž pastyr. Njepřećelow sej wón podćisnje, tak zo dyrbja před nim do Jerusalema začahnyć. To je nam snadź cuze, zo Bóh začehnje kaž dobyćerski wojowar, tola Jezaja je to widžał, słyšał a napisał. Hač su hody spjelnjenje Jezajoweho wěšćenja? Prawje je: Bóh přińdže hody

k nam. Jezus je so narodził. To je so spjelniło. Wón pak njeje tehdy z mocu přišoł, ale jako chude, bědne džěćatko w Betlehemskej hródzi. Wšelake mysle a wobrazy z wulkeje dobyćerskeje perspektiwy profety Jezaje wostanu wotewrjene.

Jezajowa wizija wo přichadźacym Bohu chowa wjace w sebi hač znatu Betlehemsku idylku. Bóh přichadža tež na kóncu časow. We wěrywuznaću rěka, zo přińdže Chrystus, zo by suđił žiwych a mrtwych. Tež to je mócný přichad Boha, kaž je jón Jezaja widžał a wěšćil. Štož přińdže suđić, ma tež móc k zasudženju a chłostanju. Jezaja bě prajil: „Wón přińdže mócný, a jeho ramjo budže knježić. Swoje stadło budže pasć kaž pastyr.“ Na kóncu časow žada sej wot nas zličbowanje wo našim žiwjenju. Boječ so njetrebamy, hdyž smy tola wowcy jeho stadła, wo kotrež chce so cyle wosebiće starać. Knjez přichadža z mocu.

Jan Malink

Bože džěćatko ze swajej přewodnicu wopyta adwentničku w Brězowce a pomajka přitomnych. Wopyt božeho džěćatka je starodawny a hišće džensa woblubowany dohodowny natožk w Slepjanskej wosadže.

Foto: archiw PB

Puč k žlobikej – hra za patoržicu

Kak so pola was doma k hodam wobradzi? W kóždej swójbje so to trochu hinak čini. Jeli chceće jónu něšto nowe wuspytać – snano so wam scěhowaca hra lubi. Wona hodži so tež hižo z mjeńšimi džěćimi hrać.

Ideja:

Štó je jako přeni při žlobiku a smě Jezusowu figuru tam položić? Po puću chłóšćimy, zhrmadnje spěwamy, modlimy so a wupakujemy swoje dary – kaž so za prawy narodninski swjedžen stůša.

Trjebamy:

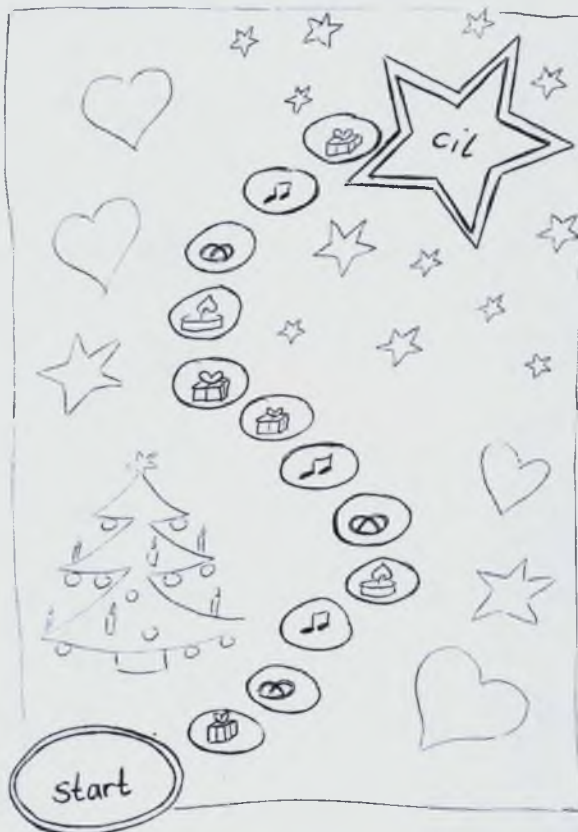
- za kóždeho hrajerja hrajnu figuru (najlěpje postawy z hodowneje stawizny: Marju, Jozefa, wowcy, pastyrjow, kralow ...),
- kóstku (pak z ličbami pak – za mjeńšich – z wobrazami hrajnego pola),
- hrajne polo jako puć k žlobikej (wone hodži so lochko na łopjeno molować a zhrmadnje wuhotować, na přikład hwězdy a druge hodowne wobrazy namolować abo nalěpić),
- taler z małymi chłóšćenkami, noty a teksty znatych hodownych spěwow, někotre swěčki.

Hrajemy:

- Wupytaj sej hodowny spěw! Spěwamy jednu štučku zhrmadnje; to je tež z instrumentami móžno.
- Wupakuj jedyn dar, kotryž je za tebe, abo: Wupytaj dar a tón, kotremuž stůša, jón potom wupakuje!
- Směš sej něšto slóдне z talerja wzac.
- Zaswěč swěčku a modl so čicho abo wótre: Komu měł Bóh džensa wosebje

bliski być abo koho měł wosebje žohnować?

Dalše wobrazy abo změny tych podatych su po wasich předstawach móžne. Hra hodži so tak dołho hrać, doniž njejsu wšě dary wupakowane abo doniž je hišće něšto na chłóšćenskim talerju. Štóž je hotowy, móže jednorje přědku zaso startować. Wjele wjesela! **Beata Richterowa**

Hrajny plan – jón móžeće sej po swojich předstawach změnić.

Rys.: B. Richterowa

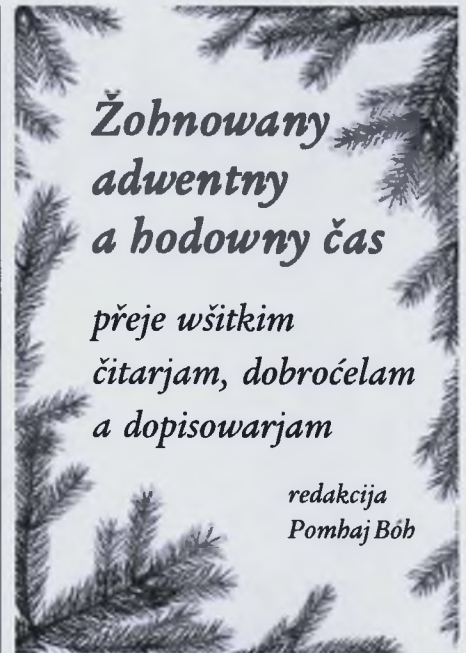
Z našich horow Gigaga

My smy wšitcy prošerjo před Bohom. Mjez nami pak mějachmy a mamy tež wjele tych, kiž k žiwjenju dosć nimaju. Wo tajkim prošerju jedna stawiznička z našich horow.

Běše džen do patoržicy. Hospoza měješe hišće nadosć džěta, přetož patoržica sama bě nimale poł swjateho dnja, znajmjeńša w našich horach, přetož serbska Boža nóc běše wječor w sedmich. A we wšěch ewangelskich serbskich swójbach bě z wasnjom, zo so hodowničku rano wobradza (samo hdyž wjele k wobradženju njebě). Tuž so tež hodowna

pjećen hižo džen do patoržicy spřihotowa, zo by měta swójbja dobry hodowny wobjed. Do swójbje stůšachu wowka, kotraž z wiću we tožu ležeše, džěd, mandželski a pječo synojo: Richard, Jurij, Pawoł, Gustl a Trawda.

Runje chcyše mać hić po wodu, da stejše prošer na kamjentnych schodach. „Nó haj“, wona praji a jemu kiwny, wotkra pomazku chłěba, namaza ju ze šmalcom a staji hornčk k picu na blido. Potom woćini hišće kachle, zo by za pjećenju pohladala a ju z tukom polinyła. Příkladže šćěpku do wohenja, zo by so dale pomatku pražić móhla, a džěše do dwora, sej wodu naplumpać. Jako chcyše z njeje zaso nutř hić, stejše prošer w chěžnych durjach z brě-

Žohnowany adwentny a hodowny čas

preje wšitkim
čitarjam, dobroćelam
a dopisowarjam

redakcija
Pomhaj Bóh

Adwentne popoždnje

Njedzelu 2. adwenta, **7. decembra**, swjećimy serbske kemše w Budyšinje hakle popoždnu, a to w **14.00 hodž.** w Michałskej cyrkwi. Po tym budže adwentnička z kofejom, bjesadu a spěwanjom na farje. Wosebitu překwapjenku su džěći přihotowali. Wšitcy su wutrobnje přeprošeni.

Swójbne popoždnje

Serbski muzej w Budyšinje přeprošuje njedzelu 2. adwenta, **7. decembra**, na swójbne popoždnje z wodženjom po wustajeńcy žlobikow, paslenjom za džěći a zhrmadnym kofejpicom. Započatk budže w **15.00 hodž.**

Gymnaziasća spěwaja

Sobotu do 3. adwenta, **13. decembra**, změje 1. serbska kulturna brigada Budyškeho Serbskeho gymnazija swóje adwentny koncert w Michałskej cyrkwi. Koncert nawjeduje tachantski kantor Friedemann Bohme. Započatk koncerta budže w **17.00 hodž.**

mješkom pod pažu a jej rjekny: „Gute Froa, die Gigaga is gewandert von Rehra noch Ranzia.“ „So, so“, mać wotmołwi, ani słowčka jemu rozumila njebě.

Zastupiwiši do kuchnje wuhlada mać na blidže ležo napoł nakusanu pomazku. Při tym pak sej ničo zle njemysleše. Hakle jako do kachlow pohladny, so jej nimale zecny. Hodowna pjećen bě fuk. Nětko jej zaswita, što bě njeplech z „wandrowanjom gigaga z rehra do rancija“ měnił.

Štó je swójbja tute hody měta k jědzi, njewěm. Wěm jenož, zo bě so powěsć wo šamałstwje nanajspěšnišo roznosyła a zo do tuteje małeje serbskeje wjeski žadyn prošer wjace přinć a wo durje klepać njetrjebaše.

HaHaTa

Rumpodich w serbskej čiścěrni

Hdyž bliža so hody, dopomina so drje kóždy na dźěćace lěta a na rumpodicha. Ja mysłu potom druhdy na rumpodicha serbskeje čiścěrnje. K njemu mějach wosebity počah. W čiścěrni bě kóždy lěto hodownička za dźěći, na kotruž wězo rumpodich přińdže. A to njebě tajki dziwny moderny wobradžer z masku a kupjenym kostimom – ně, rumpodich serbskeje čiścěrnje měješe wysoke wuteptane rólne škórnje, porjadnu pazdzerjojt brodu a na hłowje hobersku kožuchowu čapku. To najrjeńše na nim běše tolsty burski kožuch. Nic cyle tak rjany bě prut, z kotrymž wón pak jenož někotrych wjetšich, so wošćeracych hólcow pomajka. Při tym rěčeše z tymi jednymi serbsce a z druhimi zaso němsce. Wón wědžeše wšitko, štož běchu dźěći w běhu lěta zworali. A jónu běše potom tak daloko, zo počah na rumpodichu dwělować. Na jednej hodowničce mi switaše, zo rěčeše wón kaž naš nan. Pohladach jemu chroble mjezwoči a widžach nad tolstej brodu nanowy njezaměnlivy nós. Rumpodich je to tehdom pytnyl a sej spomjatkował, zo njeběch wjace tajki cyle małki hóličk. Na přichodnej hodowničce běch potom tež jedyn z tych wjetšich, kiž něšto z prutom dóstachu. Ja znjesech to kaž muž. To tež dyrbjach, dokelž sedžeše pódla mje šěsć

abo sydrom lět mlódši synk Budyskeho serbskeho knihičiścěrnje. Wón zalže mi ze strachom nimale na klin a mje jara wobdžiwaše, hdyž so smějkotajo z rozmołwy z rumpodichom nawróćich. A ja čujach so nimale hižo dorosćeny.

Někak dwaceći lět pozdžišo sym potom ja ze swojim synkom na hodowničce był. Tuta bě w Bošecach a na dźěći skótnych

lěkarjow čakaše hodowna překwapjenka. Na zakrytych kremserach a do přikrywow zawalene jědžeču ze staršimi při najrjeńšim zymskim wjedrje k Šcipatej Maraće, k hórce mjez Bošecami a Konjecami, na kotrejež bydleše něhdy z powěsće znata dźiwja žona. Wona tam njebě, ale z kerkow přińdže rumpodich. Bě we wuteptanych škórnjach, na hłowje měješe hobersku kožuchowu čapku, pazdzerjojta broda zakry jeho mjezwočo a to najrjeńše na nim bě tolsty burski kožuch. **Marko Grojlich**

Awtor nastawka z rumpodichom-nanom na hodowničce za dźěći w serbskej čiścěrni w Budyšinje kónc polstatych lět zašeho lětotka
Foto: priwatne

Žlobikowa wustajeńca w Serbskim muzeju

Pod hesłom „Wšudže je Betlehem“ prezentujetej tuchwilu Budyski Serbski muzej a měšćanski muzej dwě wjetšej zběrce žlobikow. W Serbskim muzeju pokazujetej muzejownikaj a zběraćelej Marita a Manfred Ihle z Grodka „Tradicionelne Bože narodki z Europy“ ze swojeje priwatneje

zběrki, mjez nimi tež lužiske žlobiki. Z Durinskeje pochadžejo běštaj jako ewangeliskaj wěriwaj z tutej tradiciju wotrostjow.

Zajimawe je prašenje, kak a hdy dósta so žlobik do našich serbskich wsow. W 13. lětotku zahajichu so z hodownej hru w Italskej stawizny žlobikow. W běhu lětotkow nastachu njeličomne wumětske twórby kaž wołtarje, mólby a rězby k tematice naroda Chrystusa. Tajke znajemy tež z Dešna a Kulowa. Žlobik z figurami mějachu spočatnje jenož w klóštrach a cyrkwjach, pozdžišo tež w zemjanskich swójbach, doniž njerozšěri so w 19. lětotku mjez jednorým ludom. Při tym běchu tež papjerjane žlobiki woblubowane, dokelž njeběchu tak drohe. Často maja ludžo žlobik za typisku katolsku tradiciju, štož wšak zwisuje tež z jeje rozšěrjenjom w běhu katolskeje napřećiwneje reformacije, wosebje w krajach habsburgskeje monarchije. Přiwšěm pak znajemy tež ewangeliske rězbarske centry kaž Rudne hory, kiž su wjele k rozšěrjenju tuteje tradicije přinošowali. Hornja Łužica sama liči so tohorunja do srjedžišćow zhotowjenja žlobikow. Tak wobsteješe w Budyšinje rězbarske towarstwo. W Šerachowje mamy kóždy druhe lěto wustajeńcu žlobikow. Wliwy we Łužicy wšak su wšelakore a sa-

haja wot Čech a ze Šleskeje přez Rudne hory hač do Bayerskeje. Njezabyć měło so tež na wliw wulkich městow, hdžež běchu naši ludžo na službje. Powšitkownje so praji, zo běchu so žlobiki něhdže před 200 lětami počinali we Łužicy rozšěrjeć. Něhdže z počojcy 19. lětotka mamy tež přenje powěsće wo drebomach z Delnjeje a srjedźneje Łužicy, kotrymž přistajichu někotři žlobiki a tak mjenowane paradizowe zahrodki. Hewak wšak běchu žlobiki přjedy skeršo w katolskej kónčinje rozšěrjene hač w ewangeliskej. K tomu so we wójnje tojšto zhubi a w času NDR njebě lochko sej nowe wobstarać. Bóle znate su hižo mjenowane hodowne hry byli. Tajku naspominaja hižo za čas hrabje Zinzendorfa w léce 1748 w Ochranowje. Druhe ewangeliske wsy znaja je zwjetša hakle z přenjeje počojcy 20. lětotka.

Džensa so tradicija žlobikow, kiž tež betlehem abo po katolskim wašnju Boži narodk mjenujemy, znova wožiwja. Zawěsće zwisuje to tež ze žedžbu za harmoniju a pokojom w času přiběraceje hektiki a njewěstosće. Žlobik pak dopomina nas na poprawny zmysł džensa sekularizowaneho a komercializowaneho hodowneho swjedženja – narod Chrystusa.

Andrea Pawlikowa

Drebom z předstajenjom Božeho naroda
Foto: Serbski muzej

Sćin swójby

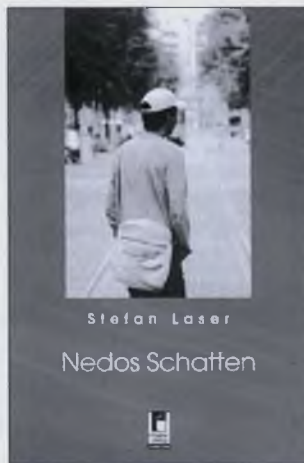
Clemens je pjeć lět stary a dokelž je jeho mać chorowata a nan po puću, bydli wón dlěši čas pola dźěda Neda w Stopicach. Džěd je duchowny runje tak kaž jeho nan. Clemens čuje so cuzy w farskim domje, hačrunjež su tam hišće wowka a prawowka, susodka Hańža a stary Lundbrink. Zaleži to na tym, zo so wšitcy serbsce rozmołwjeja a jenož wón ničo njerozumje? Z nim rěča němsce. Clemens serbsce njemůže a to je dorosćenym wšojedne.

Z wopisanjom distancowaneje swójbeneje atmosfery pola dźěda Neda na spočatku 70tych lět zašeho lěttotka započnje so roman Stefana Lasera „Nedos Schatten“. W srjedźišću steji Clemens Nedo. Awtor rozpřestrěwa před nami 30 lět jeho žiwjenja wot lěta 1973 do 2003. Wón woli za to ja-formu a da Clemensej wo 22 stacijach w 22 lětach jeho žiwjenja powědać. Su to struchle lěta dźěcatstwa a młodsće. Šula, staršiski dom, wójsko – wšu-

dže lemjaca, deprimowaca atmosfera. Dorosćeni so jenož sami ze sobu zaběraja. Podarmo wojuje hólwo w jich kedźbnosć a jako dorostowacy a jako dorosćeny budže ze wšej mocu spytać so wot nich dźělić. Sćin swójby pak budže jeho hač do kónca přesčěhować.

Stefan Laser wopisuje nazornje z lětami jasniši wid Clemensa na žiwjenje w farskim domje dźěda, na zrudne wobstejnosc doma a na indoktrinaciju w šuli. Wón je swoju twórbu jako wuwicowy roman zapožožil, ale roman wona njeje.

Hłowny rjek Clemens Nedo so čitarkej jenož zdžěla zblizi, hačrunjež wustupuje jako ja-powědar. Je jasne, zo wotpokazuje nana a mać a zo tež k přiwuznym staršej žadyn hłuboki poměr nima. Z tuteho wotpokazanja je kniha žiwa. Ale što Clemens

Stefan Laser: Nedos Schatten, Halle 2008, 14,80 eurow, ISBN 978-3-86634-526-3

sam chce, što je jemu wažne, temu so awtor njewupraja. Tež pódłanske figury wostanu blěde a z městnamy jednostronske. To zaleži na jednej stronje na epizodiskej strukturje, kotraž haći diferencowane předstajenje swójbnych. Na tamnej stronje drje awtor ani wjetšu pisanosć do figuroweho ansambla přinjesć nochtcyše abo njezamó. Kniha Stefana Lasera ma sylne awtobiografiske rysy a za awtora drje wulki terapeutiski wuznam. Je to jeho haćito čitarkej dušu hłowneho rjeka woprawdže wotewrić? Je jeho na tutym městnje zmužitosc wopuščila? Laser je wotrostl jako syn serbskeho fararja Jana Lazarja w Rakcach. Hač je wón z knihu sćin nana, sćin swójby přewinyl, wo tym njech čitar sam sudži.

Marka Maćijowa

Wo zrudnym podawku w Šešowje

Dnja 28. nowembra 1794 bu w Šešowje 19lětny Jurij Ryčer z Hórkow wospjetneho zapalerstwa dla před wulkej sytu ludži wotprawjeny a jeho čěto spalene. Hrózbný podawk bě Jurkej Kochej nastork, napisać powědančko „Na kóncu dnja“. Přiwjazany na rěblowanym wozu stejo, na kotrymž jeho z Budyšina do Šešowa wjezu, rozpomina Jurij Ryčer swoje krátke žiwjenje.

98stronski to monolog, kotryž mam po stilistiskej kwalice za jedne z najlepšich literarnych dźětow Jurja Kocha. Je to w jednorej a tola wumělskej rěči spisany, derje a spěšnje čitajomny tekst.

So wě, zo Koch žiwjenje woprawdžiteho, historiskeho Jurja Ryčerja njewopisuje, ale wumyslenu stawizničku: Chudy, njekublaný pachol zalubuje so, jako kruwar, do džowki bura, a – wuwostaju wšitke mjezstacije – nan džowki a bur, pola kotrehož po tym služi, jeho wobšudžujetaj a lubosć młodeju čłowjekow kóncujetaj. Z wotpalenjom burskeju kublow so Ryčer wjeći a to ze žiwjenjom zaplaći. Tutón zakładny konflikt napjelni Koch z rjadom podawkow, epizodow a rjaných literarných wobrazow. Njeh stej to wulki hat pod Delanami abo zeserbščena stawizna Michaela Kohlaasa abo njeh je to stawizna wo Ryčerjowych nowych cholowach, kotraž powě-

dančko dominuje, dopředka čěri a z francoskej rewoluciju (sansculotty) zwjazuje. Wšitko je rjenje spisane a derje wumyslene. A wumyslenje wšak je chlěb a žórto literatury.

Hdyž pak so awtor runočasnje přeco zaso na konkretnych historiskich ludži, na wěrne stawizniske podawki a lokalne wosebitosće počahuje, tak wuwabja wón chcyjo nochtcyjo prašenje, hač wotpowěduje jeho fantazija woprawdžitosći, znajmjeńša pak móžnej woprawdžitosći. A tu jewja so problemy Kochoweho powědanja. Fakt je na přikład, zo je so Komorow dnja 7. awgusta 1791 skoro dospołnje wotpalił – z winu Jurja Ryčerja. A w Šešowje njezapali Jurij Ryčer (dnja 11. měrca 1793 a nic na dnju Komorowskeje kermuše) statok svojeho bura, ale domske a brožnju susoda, chěžkarja Kaspara Čecha. Tež wony Kochowy bur, kotryž z „korejtu ze škleńčanymi

durjemi“ po korčmach Budyskeho kraja jězdžeše a pjenjezy přepraskowaše, je za wony čas a za Šešow abo Komorow lědma předstajomny. Wobě wsy běštej ryčerkublerskej wsy a w Šešowje běše we wronem času jeničke herbske kubto (Wawriec). A tež Wawriecy dyrbjachu, njehladajo svojeho statusa, Njeswačanskemu knježkej dań płaćić a na ryčerkuoble ze zapřa-

hom služić. Robotow bě w Šešowje telko, zo burja, žiwnosćerjo a chěžkarjo sakske mu kralej pisachu, „dass beim Fortbestehen unserer Leistungen unsere Kräfte nicht auslangen können“. Či bohaći burja potajkim we konkretnymaj wsomaj a času tam po wšěm zdaću njeběchu, skerje w klósterskich abo Budyskich radnych wsach. Tež Šešowske a Komorowske pola ženje „pódlaso“ njeležachu, Komorowscy swoje kruwy snadź w Konječanskich abo Koćinskich lěsach pasechu, nic pak w Ralbičanskich abo Jitkowskich. To bychu jim Trupinscy pak „pomhali“! Je rjad dalších tajkich njemóžnosćow, tež w Šešowje.

Hladajo na historisko-socialnu wěrnosc woneho časa pak zda so mi hišće wažniše, abo snadź samo zwažliwe, zo Koch w tehdyšim času dosć razne nabožne rozdzěle (wone móhli samo zajimawu konfliktnu strukturu tworjeć) scyła njewobkedžbuje. Tak je, hladajo na kónec 18. lěttotka, lědma wěrić, zo jara sympatisce rysowany katolski farar za swoju wowcku, Ryčerja, lubosćinski list na ewangelsku holcu napisa abo zo Šešowčenko w Komorowje wulce kermušu sobu swjeća. Wšak swjećachu we woběmaj wsomaj samsnu nježdělu kermušu – Komorow slušeše hač do druheje položcy 19. lěttotka do Njeswačanskeje wosady.

Summa summarum: Jurij Koch so ze svojim bjezdweła rjanym powědančkom „Na kóncu dnja“ bohužel tola we wujězdžených kolijach (wušiknje) pohibuje – tragiski, chudy a skoro z kóždej stronu bóle sympatiski rjek zwrěšći na njepřečelskich socialnych poměrach a na žym bohatym.

Při wšej kritice pak dyrbjtu přidać: powědančko so jara derje čita.

Helmut Rychtar

Jurij Koch, Na kóncu dnja, Budyšin 2008

Ekumeniski tachantski wobchod wotewrjeny

Poprawom eksistowaše ideja ekumeniskeho tachantskeho wobchoda hižo dołho. Njeboh farar Hanke so hižo z tajkej mysličku nošeše. Dnja 30. oktobra nawječor běše nětko tak daloko. W rumnosćach něhdyšeje katolskeje tachantskeje kniharnje na Mjasowych wikach w Budyšinje zhromadźichu so ewangelscy a katolscy křesćenjo, zo bychu tachantski wobchod jako zetkawanišćo ekumeny wotewrili. Farar Pilz z Pětrowskeje wosady z Budyšina, kotryž je zdobom předsyda towarstwa Ekumeniski tachantski wobchod z. t., postrowi w swojich spočatnych słowach cyle wutrobnje našeho sakskeho krajneho biskopa Jochena Bohla a katolskeho Drježdžansko-Mišnjanskeho biskopa Joachima Reinelta. Z tym, zo wobaj biskopaj ekumeniski tachantski wobchod žohnowašaj, zwuraznišaj wažnosť žiweje ekumeny. Zaměr towarstwa je, spěchowac ekumeniske zetkanja křesćanskich wosadow města

Nowy ekumeniski tachantski wobchod w Budyšinje
Foto: G. Gruhlowa

a wokoliny kaž tež hosći tachantskeje cyrkwyje a města. To ma so přez wotewrjenje wobchoda w zmysle „cyrkwinskeho wuhladka“ a zetkawanišća docpěć.

Ekumeniski tachantski wobchod je wot pónđzele do pjatka wot 14 do 18 hodžin a sobotu wot 8.30 do 12.30 hodžin wotewrjeny. Nimo předawanja křesćanskeje literatury wobeju konfesijow – tehorunja serbskeje z Ludoweho nakładnistwa Domowina – přeprašuje mała kofejownja k zetkawanju a rozmołwje. Tež karty, dopomnjenki a dewocionalije su na předań. Wšitke wažne informacije cyrkwinskeho žiwjenja Budyšina a wokoliny so tam namakaja. Můžu sej předstajić a by to rjenje było, hdy by tež naše Serbske ewangelske towarstwo ze swojim flajerom a z aktualnym čisłom „Pomhaj Bóh“ tam zastupjene było.

Snano tón abo tamny hišće přihódny hodowny dar trjeba. Wšitcy su wutrobnje přeprašeni. **Gabriela Gruhlowa**

Znowaposwjećenje Łazowskeje cyrkwyje

Njedźelu, 16. nowembra, chodžachu kemšerjo hižo wot napół dźesaćich w sylach do wobnowjeneho Łazowskeho Božeho

Bože wotkazanje wudźěllichu zhromadnje wosadny farar Matthias Gnüchtel, Wojerowski superintendent Heinrich Koch a Zhorjelski regionalny biskop dr. Hans-Wilhelm Pietz (wotlěwa).

domu. Jako krótko do dźesaćich zwony ke kemšam zwonjachu a cyrkwinske předstejićerstwo wot fary nimo Zejlerjoweho pomnika do cyrkwyje čehnješe, bě cyrkwe hač na poslednje městno pjelnjena. Kóždy z předstejićerjow měješe předmjet z wołtarnišća abo dupy w rukomaj jako symbol za znowaposwjećenje cyrkwyje. Nimo wosadneho fararja Matthiasa Gnüchtela wobdźělšaj so jako duchownaj Zhorjelski regionalny biskop dr. Hans-Wilhelm Pietz a Wojerowski superintendent Heinrich Koch. Serbski superintendent bě druhich službnych winowatosćow dla bohužel zadźewany. Přitomna běše tehorunja zastupnica Sakskeje krajnjeje załožby za přirodu a wobswět, knjeni Waltz.

Po zahajenskim kěrļušu dźakowaše so

předsyda cyrkwinskeho předstejićerstwa Hubertus Neugebauer pjenjezdawarjam, wobželenym planowanskim běrowam a twarskim firmam. Jenož z pomocu financneje podpěry wšelakich załožbow, komuny a sponsorow hodžachu so něhđze 384 000 eurow drohe naprawy realizowac. Wosom wšelakich přizwolenjow wo spěchowanske srědky mějachu so wot planowanskeho běrowa wobdźelać. Srědky za ponowjenje cyrkwyje běchu so hłownje dla pod pomnikoškitom stejaceje twarskeje substancy a z přirodoškitnych přičin přizwolili. Přewjesć dyrbjachu so hłowne twarske dźela w zymje, wšako njemějachu so njetopyrje mylić, kotraž maja někak wot apryla do septembra na hornjej łubi swój lětni přebytk,

tam swoje młodžata rodža a wočahnu. Wosebje přez njesebičny angažement twarskeho wuběrka wosady a Łazowskich firmow běše přidatne wobnowjenje cyrkowneje fasady móžne. W času štyrnaće mjesacow trajacych twarskich naprawow wotměwachu so Bože služby jeniče w Delnim Wujězdze.

Po předowanju wosadneho fararja

postrowišaj biskop dr. Pietz a superintendent Koch swjedžensku wosadu. Jako zastupjer noweho Budyskeho wokrjesa přepoda decernent dr. Leunert swěćce za wołtarnišćo, jednu z barbami wokrjesa, tamnu z woponom Łaza. Wjesnjanaosta Udo Wićaz zwurazni swoje wjesele nad nětko nimale dospołnym wobnowjenjom twarjenjow wokolo historiskeho torhošća. Z Božim wotkazanjom so swjedženske kemše, kotraž so wot wosadneho cyrkwinskeho chóra dostojnje wobrubichu, zakónčichu.

Hišće njeje cyrkwe jako cyłk dotwarjena. Falowacych financnych srědkow dla njemóžeše so wjerch hornjeje łubje wobmjetać. Nuzne je tehorunja kompletne ponowjenje historiskich pišćelow. Jako přichodne předewzaće pak ma so klětu najprijedy fasada čelownje ponowić.

Tereza Bejmakowa

Nimo pomnika Handrlja Zejlerja čehnjechu cyrkwincy předstejićerjo ze wšelakej cyrkwinskeje nadobu do wobnowjeneho Božeho domu.
Foće: A. Kirschke

Pomjatna tafla za serbsku misionarku Friedu Wjelic

"Darum gehe hin"
Geburtshaus von
Frieda Wehle
1897 – 1984
Missionarin in China
1928 – 1949

Před jeje ródny dom w Kubšicach wotkrychu 26. oktobra pomjatnu taflu za Friedu Wjelic. Foto: A. Sureck

Njedzelu, 26. oktobra, spominaše so na kermušnych kemšach w kapačce w Kubšicach na misionarku Friedu Wjelic. Po tym wotkry so při jeje ródny domje w Kubšicach při nawsy pomjatna tafla. Něhdže 50 wosadnych a Wjelic při wuznych z blišeje wokoliny so na tutym wopomnjenskim zarjadowanju wobdželi.

Mnohim staršim wosadnym je mjeno Friedy Wjelic hišće derje znate, druzy su ju samo hišće wosobinsce znali. Johannes Pietschmann z Kubšic měnješe, zo by škoda bylo, hdy by so w našej wosadze na jeje woporniwe skutkowanje w službje Boha zabylo. Tehodla wón namjetowaše, zo stwori jej wosada trajne wopomnišćo.

Frieda Wjelic narodži so 1897 w Kubšicach. Při smjertnym ložu swojeje młódšeje sotry a přez hrózbne wusutki Prěnjeje swětoweje wójny zbudži so w njej žiwa wěra do Chrystusa. 1921 zastupi jako diakonisa do maćerneho domu diakonisow w Elbingerodze w Smolinach. Po jeje wukublanju a po službje jako chorobna a gmejnska sotra powołachu ju do wonkowneho misionstwa do Chiny. Wot lěta 1928 skutkowaše 21 lět w službje Marburgskeho misionstwa w chinskej prowinciji Yünnan a připowědaše radostne poselstwo wo Jezusu Chrystusu. Wo svojich dožiwje-

njach a wulkich Božich dži w a c h , kotrež tam nazhoni, rozprawješe w swojej knize z titulom „Darum gehe hin“. Po wupokazanju wšech misionarow z Chiny 1949 bě najprjedy z wyšej sotru a potom hač do 1972 z hłownej zamołwitej za dušepastyrstwo w klinice Hohe Mark w Taunusu. Tam so na nju jako jara maćersku a wutrobitu žonu dopominaja. Frieda Wjelic zemře 1984 a bu na pohřebnišću maćerneho domu diakonisow Bleiberquelle we Velberće w Porýnskej pochowana.

Na pomjatnej taflji při jeje ródny domje su jako přenje napisane titulne słowa jeje knihi „Darum gehe hin“. Nimo tuteho domu wjedže ekumeniski Jakobowy putnikarski puć. **Andreas Sureck, farar**

Serbska misionarka Frieda Wjelic (1897–1984)

Foto: archiv PB

Nowa tafla za šulu w Rakojdach

Kónc oktobra je Budyski kamjenječas ar Uwe Konjen dozhotowił duplikat napismoweje taflje z něhdžeje šule w Rakojdach. Tafla z bibliskimaj hrónčkomaj w serbskej a němskej rěči bě nastala při natwarje šule w lěće 1878. Pozdžišo – pak za nacionalsozialistiski pak za socialistiski čas – su taflu wědomje zničili. Ramik bu dospołnje wot-

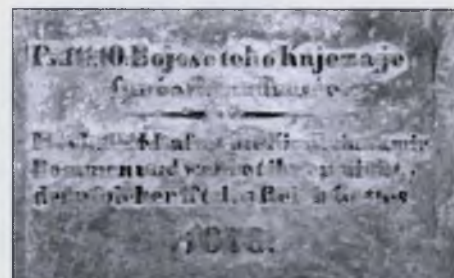

Kamjenječas ar Uwe Konjen a Trudla Malinkowa pruwujetaj pismo na nowej taflji za Rakojdžansku šulu. Foto: M. Wirth

bity, pismo z blóckom předypane a naposledk z cylym domom tež tafla wobmjeta. Zo so pod wobmjatkem napismowa tafla chowa, w Rakojdach počasu nihtó wjac njewědžeše. Nowy wobsedźer domu, kotryž bywšu šulu na bydlenski dom wutwarja, před něšto časom při zatwarje nowych woknow na wobškodženu taflu pod wobmjatkem storči.

Po měnjenju fachowcow by sčězka móžno bylo originalnu taflu zaso zrestawrować. Wobškodženja běchu přemasiwne. Tuž so Serbske ewangelske towarstwo za to zasadži, zo so duplikat zhotowi. Nadawk přepoda so nazhonitemu kamjenječasari Uwe Konjen, kotryž při blišim přepytowanju zwěsći, zo bě tafla originalnje běla wobarbjena a zo měješe pozłocane pismo, kotrež bu pozdžišo šere přemolowane. Duplikat taflje so po džensnišich zwučenosćach zhotowi. Tafla wosta njewobarbjeny pěškowc a pismo so šere wumolowa. Zhotowjenje plačeše cylkownje 2 698,02 eurow. Z toho přewzaja Załožba za serbski lud 1 819,60 eurow, gmejna Malešecy 600 eurow a SET 278,42 eurow.

Originalna tafla je so mjeztym dała do Serbskeho muzeja w Budyšinje. Duplikat so składowje, doniž so fasada Rakojdžanskeje šule njewobnowi. Potom so nowa

Ps. 111,10: Bojosć teho Knjeza je spočatk mudrosće.

Matth. 10,14: Lasset die Kindlein zu mir kommen und wehret ihnen nicht; denn folcher ift das Reich Gottes.

1878.

Original a duplikat Rakojdžanskeje napismoweje taflje

tafla na starym městnje nad chěžnymi durjemi zamurjuje. Kóždy wopytowar něhdžeje šule so potom zaso z bibliskimaj hronomaj wita:

Ps. 111,10: Bojosć teho Knjeza je spočatk mudrosće.

Matth. 19,14: Lasset die Kindlein zu mir kommen und wehret ihnen nicht; denn solcher ist das Reich Gottes.

1878.

T.M.

200. narodniny dolnoserbbskego fararja Kita Panka

Wustajeńca, wědomnostny kolokwium, serbska namša a wótkšyše pomnika dnja 2.11.2008 w Dešnje

Nowy pomnik za fararja Kita Panka (1808–1895) pšed cerkwju w Dešnje

W nazymskich proznicach w slědnem tyzenu oktobra běchmej ze sotšu Madlenu zmakalej našu cesónu redaktorku PB ned tši raze na serbskich zarědowanjach: w Budyšynje na kolokwiju za Pawoła Neda, w Cazowje na dolnoserbbskem žiwadłowem grašu Jurja Kocha „Sergej“ z Hochoskeju žiwadłowemu kupku a na kóncu w Dešnje na pócesćenju Kita Panka. To groni, až mamy poměrnje wjele serbskich zarědowanjow, kaž teke, až se tych zarědowanjow wobžele pšecer te samske aktiwisty, zbytk a wěšyna jo, comy eufemistiski groniš, indiferentna.

A kak jo to było pšed 150 lětami za cas statkowanja Kita Panka w jogo rodnej jsy Dešno? Z wjelikeju wěstosću móžomy groniš, až jo była teke tencas wěšyna ludnosći indiferentna a pasiwna, což serbsku rěc nastupa. Ale z pomocu referentow kolokwija (Steffen Tuschling, Pětš Milan Jahn, dr. Annett Bržanojc, dr. Hans-Jürgen Sievers) a wustajeńce smy dostali dokładnejšy wobraz tencasnych rozměrow a někotare fakty nam skócyju do wócowu. Jano we wjaskach Chóšebuskego wokrejsa, bžez města a Picnja, su w lěše 1837 wót 43 000 wobydlarjow nalicyli 34 000, kenž su se wuznali ako serbske, což praktiski groni, až su byli te wjaski písamem docysta serbske. W lěše 1827 jo se w 66 cerkwjach kuždu nježelu prjatkowało serbski, za cas wo-

koło smjerši Kita Panka (1895) jano hyšći w 32 cerkwjach. Kak zo to gromaže? Musymy wěžeš, až su byli namše dłužcke, wóspjetowanja dla, nejpjerwej nimske a pón hyšći raz ze serbskim prjatkowanim. Tak jo było casy lažko serbski žěl jadnorje wótpadnuš daš. Wót lěta 1843 su byli zasej želone serbske a nimske namše, ale njejsu se wšuzi pšesajžili. Kito Pank pak jo we Dešnje wupušćil nimske prjatkowanje, ga jo była wósada dospołnje serbska, tež konfirmandam jo wucyl katechizm serbski. Fararje wěšce njejsu byli dodatnje pšašone za dwójorěčnosť. Mało burskich gólcow jo se rozsužilo za dłužke a droge kubtanje wót gymnaziuma až do studija teologije, tak až jo póbrachowało serbskich fararjow. Trěbnych cerkwinyh institucijow, kaž serbski superintendent, serbski prjatkarski seminar a serbska fararska konferenca, njejo było. Ale jadnučke prestižne zjawne město wužywanja serbskeje rěcy jo była cerkwja; zož jo se serbske prjatkowanje wupušćilo, jo była pón serbščina jano hyšći „dobra do groži“. Nimšćina jo była moderna, młogi serbski pórík jo sebje pla serbskego fararja skazał nimske wěrowanje! Rozšyrjone jo było mēnjenje, až se serbska rěc w pširrodnem procese scasom wót samego pózgubjujo. Gaž jo była wót cerkwineje abo swětneje wušnosći pšiwdana, pón togodla, aby se zdžaržatej póbóžnosť a moralnosť luda. Narodne myslenje jo było serbskim lužam bejnje cuze, wóni běchu spuščobne pódđane a „kejžoroju zwěrne do kóšćow“.

Kito Pank jo był sam konserwatiwny, ale jo se zasajžował na swóju wizu za serbojstwo a jo kšěl ze swójim procowanim tendencam pšenimcowanja zadoraš. Tak jo wjelicke dodatne žělo na se brał, ako jo na pšigranjanje wótpóštańca Pšuskego krajnego sejma von Werdecka w lěše 1852 pšewzeł redaktorstwo Bramborskego Sers-

kego Casnika a jo pón jadnučki dolnoserbbski casnik wudawał dobrych žases lět. Licba wótebčarjow jo se gibala wokoło sto, ale how a tam su casnik pšedcytali na wejsnej gromažinje, tak až jo pšišel do wěcej luži. Korespondentow ze serbskich jso w za lokalne powěšći njejo měł. W lěše 1850 jo był mjazy załožarjami Serbskego towarištwa Dołojcneje Łužyce, kótrež pak jo skóro zasej wusnuło, wót zachopjeńka jo był člónk 1880 w Chóšebuzu załožoneje Mašice Serbskeje.

Kito Pank jo był wuběrný prjatkowař, což jo zazdašim derbnuł jogo nejstaršy syn Oskar, kenž jo był woblubowany farar w Barlinju a pózdžej wuznamny superintendent w Lipsku.

K cesći 200. narodnin Kita Panka jo była pó kolokwiju swětočna serbska namša w Dešańskej cerkwi. Liturgiju jo žaržal prjatkař Frahnow, farar Schütt młodšy jo pšedcytał wósaže krotke prjatkowanje Kita Panka, pótom jo prjatkował farar Schütt staršy, muzikaliski stej namšu dopólnej Ester a Almut Budyšynoju. Za zakóncenje namše smy se zestupowali wokoło nowego pomnika Kitoju Pankaju pšed cerkwju, zož su jen wótekšyli pótomniki sławnego Dešańskego fararja. Krotke ngrono a słowa žekowanja jo měta Christina Kliemowa z kupki „Serbska namša“.

Rozmějo se, až jo se teke tej serbskeje namšy pšizamknuło kafejpiše z dobrym mazańcom, zož jo była wóspjet dobra skladnosť, w rozgronje wót referentow kolokwiuma hyšći młogu pódrobnosć ze žywjjenja a statkowanja Kita Panka zgóniš. Wustajeńca wó njom w Dešańskem muzeju pódla cerkwy (wjednica B. Cenkerowa) jo gódna woglědanja, ga jo bogata z wobrazami, originalnymi dokumentami a z wjelgin informativnymi tekstami Pětša Milana Jahna a dr. Annett Bržanoju.

Mato Nowak

Pó swětočneje namšy su pšed Dešańskim Bóžym domom wótekšyli pomnik za něgajšnego wósadnego fararja, casnikarja a mašicarja Kita Panka.

Foše: W. Měškank

Rozprawa Serbskeho ewangelskeho towarstwa na lěto 2008

Přednjesena na sobustawskej a wólbnej zhromadźiznje reformaciski džen we Łazu

Serbske ewangelske towarstwo ma wokomiknje 44 člonow.

Dnja 21. julija 2008 dóstachmy zrudzacu powěsć, zo je knjz dr. Gerhard Herrmann z Rakec zemrěl. Wot založenja sem bě wón člon našeho towarstwa a je naše džěło aktiwnje podpěrował. Naše towarstwo je tež z jeho rukow wulke dary dóstało. Wosebje pak myslu na naš lětuši serbski cyrkwinski džen w Rakecach, kotryž běše wón sobu přihotował a na kotrymž nam wo serbskich stawiznach Rakečanskeje wosady přednošowaše. Z tutym jeho poslednim přednoškom wón nam w pomjatkowostanje. Wobchowamy jeho w čestnym wopomnjeću.

Do předsydstwa našeho towarstwa slušej knjeni Lubina Exlerowa, Serbski superintendent Jan Malink, farar dr. Jens Buliš, knjz Günter Wjenk, knjz Mato Krygar, knjz Jurij Grofa a knjz Měrćin Wirth. Wuradžowanja předsydstwa přewjedujemy w rumnosći našeho towarstwa w Serbskim domje.

Džěło w léce 2008

Serbski cyrkwinski džen swjećachmy lětsa w Rakecach. Na sobotnišim zarjadowanju slýšachmy přednošk knjeni dr. Marije Měrćinoweje, kotraž nam wo serbskich pohladnicach přednošowaše. Na njedźelnišej Božej službje předowaše knjz sup. Malink. Na popoždnišim zarjadowanju slýšachmy přednoški knjzow dr. Gerharda Herrmanna, Jana Malinka, Stefana Cuški a Handrija Wirtha. Za naše džěći bě knjeni Anemarie Simonowa pućowanje organizowała. Podpěrowali su nas dalši Rakečanscy wosadni kaž tež wosadny farar Kecke a wosebje kantor Bretschec mandželskaj.

Spočatk septembra běše Krygarjec swójba na lětuše **pućowanje za serbske swójby** přeprysła. Na Čornjowskim hrodzišću powědaše nam knjz Marko Grojlich wo jeho stawiznach. Po jězbje z konjacy m zapřahom do Wuježka swjećachmy Božu službu ze sup. Malinkom na Dejkec statoku. Přizamkny so program skupiny „Sprjewjan“. Rjane běchu potom tež zhromadne hodžiny z Wuježčanami.

Tež lětsa bě sup. Malink zaso džěći na **nabožny tydzeń** do Wukrančic přeprysl. 16 džěći so na nim wobdžěli, mjez nimi tež džěći z Delnjeje Łužicy. Česlic Alina, wobdžělnica na nabožnym tydženju, pisa w Pomhaj Bóh: „Nabožny tydzeń je rjany był. Ja so organizatoram cyle wutrobnje džakuju.“ Organizatorojo nabožneho tydženja běchu Jadwiga Malinkec, dr. Christiana Piniekowa, Stefan Cuška a sup. Jan Malink.

Naspomnić chcu tež **adwentničku** na

Michalskej farje. Tute popoždnje přihotowachu mačerje našich serbskich džěći. Wosebje za to běše loni knjeni Dörte Branckačkowa hodownu hru napisala a z džěćmi nazwučowała. Tuta hra je so potom tež na hodowničce katolskeje wosady w Budyšinje předstajila.

Sym cyły rjad zarjadowanjow naspomni, kotrež so wosebje našim džěćom wěnuja. K temu přińdu hišće **kemše za džěći**, kotrež knjeni Gabriela Gruhlowa paralelnje k serbskim kemšam w Michalskej cyrkwi wotměwa. Wjeselu so, zo so na tutech zarjadowanjach njewobdžěleja jenož naše serbske džěći, ale tež džěći, kotrež su hakle přez Witaj-iniciatiwu serbsku řeč nawuknyli. Mam nadźiju, zo w serbskich kaž tež we Witaj-džěćoch zornjato serbskeho přichoda zeschadza a něhdy tež rjane plody ponjese.

Wulět ze Serbskim busom wjedžeše lětsa w septembrje do krajiny wokolo Głomača. Knjz Handrij Wirth bě wulět zaso přihotował.

Tež lětsa je **Pomhaj Bóh** zaso prawidlownje kóždy mjesac wušol. Hižo přez wjele lět wukonjatej redaktorka Trudla Malinkowa a lektorka dr. Irena Šerakowa jara spuščomnje a swěrnje tute džěło. Tež zhromadne džěło z Ludowym nakładnistwom Domowina je jara dobre.

Ochranowske hesła na lěto 2009 su zaso w LND wušli. Tež tute wudaće je, kaž w poslednich lětach, knjz Hinc Šolta z Lauterbacha zestajil. Lektorstwo bě knjeni Marka Maćijowa přewzała.

Za lětuši nabožny tydzeń smy **spěwnik za džěći** znowa wudali. Zešiwk je w léce 1998 přeni raz wušol a je wosebje za nabožne tydženje třebny a wužitny.

Prócowali smy so tež zaso wo **serbske pomniki**. Knjeni Malinkowa je namjetowała, taflu na něhdyšej šuli w Rakojdach wobnowić dać. Šula bě so w léce 1878 natwarila a je tehdom dóstała taflu ze serbskim napismom: „Bojosć teho Knjeza je spočatk mudrosće.“ Najskerje za čas nacionalsocializma su taflu wědomje skóncowali. Z financelnej podpěry Załožby za serbski lud a gmejny Malešecy smy dali nowu taflu wudžětać. Tak ruče kaž budže fasada stareje šule wobnowjena, so nowa tafla tam připrawi. Tak dołho bychmy rady chcyli staru wobškodženu a nowu taflu w Serbskim muzeju w Budyšinje wustajeć.

Lětsa njeběchu žane wosebite zhromadne zarjadowanja z **druhimi serbskimi towarstwami**. Smy pak z fararjom Schüttem w Dešnje w kontakće, dokelž chcemy klětuši cyrkwinski džen w Delnjeje Łužicy přewjesć. Zhromadnje z knjzom Matom Krygarjom a z knjzom sup. Malinkom wobdžělich so na swjedženju 20lětnje

róčnicy založenja kupki „Serbska namša“ w Choćebuzu.

Přehlad wo financach

Na darach za powšitkowne zaměry našeho towarstwa smy hač dotal dóstali 660 eurow, sobustawske přinoški su we wysokosći 280 eurow dóšli. Mamy potajkim dohromady 940 eurow dochodow.

Wudali smy dotal 933,07 eurow. Su to wudawki za džěćacy spēwnik (178,50 eurow), za swójbne pućowanje do Wuježka (380 eurow), za wudawanje Ochranowskich hesłow (186,92 eurow), za Serbski bus (105 eurow) a dalše drobne wudawki kaž porto a buketaj (82,65 eurow).

Wobnowjenje tafle Rakojdzanskeje šule plaćeše 2 698,02 eurow. Wot Załožby za serbski lud smy za to dóstali 1 819,60 eurow, 600 eurow je nam gmejna Malešecy přilubiła. Tak wostanje za naše towarstwo hišće podžěl we wysokosći 278,42 eurow. Tute móžemy z našeho fonsa za wobnowjenje serbskich pomnikow financować.

Za Pomhaj Bóh smy dotal dary we vysokosći 1 178 eurow dóstali a abonentske pjenjezy we vysokosći 1 289,73 eurow. Nimo teho podpěrujetej wudawanje Pomhaj Bóh Załožba za serbski lud a sakska krajna cyrkej. Z tym je wudawanje časopisa financelnje zaručene.

Financy našeho towarstwa pruwujatej našej rewizoraj. Dale je nas lětsa zaso financy zarjad pruwował. Wottam smy dóstali wobkrućenje powšitkowneje wužitnosće našeho džěta. Dale pruwuje Załožba za serbski lud wudawki za wudawanje Pomhaj Bóh. Tež za tutón wobluk smy dóstali wobkrućenje korektneho džěta. Někajke wróčožadnja financelneje podpěry njeběchu.

Wublad na lěto 2009

Cyrkwinski džen chcemy klětu 28. junija w Delnjeje Łužicy swjećić. Wěsće budže zaso pućowanje za swójby ze swjedženjom na Dejkec statoku a tež nabožny tydzeń za džěći. Na publicistiskim polu chcemy so dale wo Ochranowske hesła prócować kaž tež Pomhaj Bóh wudawać. Posledni nakład našeho informaciskeho łopjena je rozebra ny, tuž chcemy je znowa wudać. Teksty a wobrazy z Delnjeje Łužicy za to nam hižo předleža. Za lěto na reformaciskim swjedženju chcemy zaso zhromadźiznu našeho towarstwa přewjesć.

Na kóncu swojeje rozprawy chcu so wutrobnje wšitkim džakować, kotriž su džěło našeho towarstwa ze swjim angažementom abo z darami podpěrali.

Měrćin Wirth, předsyda SET

Wólbna zhromadźizna Serbskeho ewangelskeho towarstwa

Zhromadnje z Łazowskimi wosadnymi zeńdžechu so sobustawy SET na reformaciskim dnju popołdnju we Łazowskej cyrkwi. Po witanju přez sup. Malinka a zhromadnym kěrļu powita farar Matthias Gnüchtel z Delnjeho Wujězda, kiž je z dobom duchowny za Łaz, zhromadženych z „Pomhaj Bóh“. W swojich postrownych słowach pokaza wón na wuznam Łaza za serbske stawizny a na to, zo je sam serbskeho pochada, wšako měješe w Kóšynje serbsku wowku. W serbskej rěči předstaji potom Günter Wjenk z Drěwcow, člon předsydstwa SET, stawizny Łazowskeje cyrkwe

Superintendent Jan Malink, farar Matthias Gnüchtel a katolski diakon Bernhard Matko (wotlěwa) poswjećichu lěta 1929 postajeny a nětko wobnowjeny kříž na Łazowskím kěrchowje.

a jeje wuhotowanja. Serbske napisma w Božim domje a wuznamni tu skutkowacy serbscy duchowni wo tym swědča, zo bě wosada něhdy serbska była, džensa pak je němska. Wón, tak Günter Wjenk doda, nima tu hižo nikoho, z kotrymž móht serbske rěčeć. Wo njedawnym wobnowjenju Łazowskeje cyrkwe rozprawješe architektka Tereza Bejmakowa z Budyšina, kotraž bě džěta nawjedowata. W léce 2004 bě jeje běrow nadawk přewzala a po zwěsćenju dosć wulkich škodow so sobu wo wobstaranje pjenježnych srědkow starała. Wot lońšeje nazymy do lětušeho nalěca je so twariła. Třěcha a wonkowny wobmjek stej nětk wobnowjenej, tak zo móže so cyrkej njedželu, 9. nowembra, zaso wosadže k Božim službam přepodać.

Poswjećenje kěrchowoweho kříža

Z cyrkwe podachu so wšitcy na kěrchow k poswjećenju wobnowjeného kříža. „Wen-

disches Kreuz“ jón farar Gnüchtel mjeno waše. Wulki drjewjany kříž z korpusom pochadža z lěta 1929, je so potajkim za čas fararja Malinka postajil. Po nimale wosom lětdžesatkach bě drjeho nětko dodžeržane. Serbski rězbar Mikławš Dyrlich z Noweje Wjeski je nowy korpus zhotowił. Předsyda Łazowskeho cyrkwinskeho předstejičerstwa Hubertus Neugebauer korpus wotkry, farar Gnüchtel a katolski diakon Bernhard Matko kříž poswjećistaj. W swojej narěči citowaše farar Gnüchtel słowa sakskeho ministerskeho prezidenta Tiliha: „Naš kraj trjeba česćownosć před Bohom.“ Sup. Malink a diakon Matko pokazastaj na wuznam kříža přez mjazy narodnosćow a konfesijow. Ze spěwanjom a modlitwu w serbskej a němskej rěči so swjatočnosć zakónči.

Někotři ze Serbow přistupichu hišće k rowej serbskeho komponista Jana Pawła Nagela, kotryž bě 1994 w Njeswačidle sobu založil Serbske ewangelske towarstwo. Po tym zhromadźichu so Serbjka při rowomaj fararjow Handrija Zejlerja a Jurja Malinka a zanjesechu jimaj k česći serbsku hymnu.

Wólbna zhromadźizna

Towarstwowa zhromadźizna wotmě so w hosćencu „Swanenberg“ na kromje wsy. Měrcin Wirth gratulowaše z kwěcelom Hance Tarankowej k jeje njedawnym 75. narodninam a zhromadźeni zanjesechu jej k česći kěrļu a ludowy spěw po jeje přeću. Hanka Tarankowa sposrědkowa wutrobite postrowy wot swěrneho českeho přecela Serbow, fararja n. w. Miroslava Hlouška. Po swačinye přednjese Měrcin Wirth rozprawu towarstwoweje džělawosće zašleho lěta (hlej str. 8). Dokolž wobaj rewizoraj, Manfred Freudenberg z Biskopicy a Handrij Sembdner z Drježdźan, njemóžeštaj při-

tomnaj być, předležeše jeju rozprawa, zo su financielne naležnosće towarstwa w porjadku, pisomnje. Wólby předsydstwa wotměchu so w bloku. Wšitcy dotalni sobustawojo so znova wuzwolichu hač na Jurja Grofu z Chasowa, kotryž njebě přítomny. Na jeho městno wuzwoli so Arnd Zoba z Bukec.

W diskusiji pokaza sup. Malink na to, zo je informaciske łopjeno SET wo ewangelskich Serbach najwoblubowaniše mjazy wšelakimi łopjenami w Michałskej cyrkwi. Nabožny tyždeń za džěci so derje přiwa, džiwac pak so na to dyrbi, zo njejdže wjac němskich hač serbskich džěci sobu. Po třoch lětach we Wukrančicach mělo so nětko nowe městno namakać. Stare serbske knihi móža so sup. Malinkej wotedać, zajimcy móža tajke tež pola njeho dóstać. Dr. Christiana Piniekowa namjetowaše, zo móhli so stare serbske knihi tež přez Pomhaj Bóh poskićeć. Nowa městnosć za nabožny tyždeń móht być Choćebuz. Dale namjetowaše wudać serbsku nasćěnowu protyku nabožneho raza. Měrcin Wirth pokaza na to, zo ma so informaciske łopjeno wo ewangelskich Serbach znova wudać. Trudla Malinkowa doda, zo móhlo so pruwować, hač njeby so hodžalo tež w jendželšćinje čišćeć, wšako předleži tekst hižo w jendželskim přeložku, kotryž bě dr. Gerald Stone z Oxforda přehladał. Dr. Stone, kiž bě z mandželskej přítomny, poskići tež dale swoju pomoc za přeložowske džěta. Arnošt Grofa wupraji džak Gabrieli Gruhlowej, kotraž hižo lěta prawidlownje serbske džěćace kemše w Budyšinje přewjeduje. Měrcin Wirth zwěsći, zo je w towarstwoweje džělawosći prócowanje wo serbske džěci přiběrało. Na zhromadźiznje wobdžěli so 24 sobustawow SET (džewjećo běchu so zamołwili) a wosom hosći. **T.M.**

Předsyda SET Měrcin Wirth (stejo) a člon předsydstwa Günther Wjenk na towarstwowej zhromadźiznje we Łazu

Foće: A. Kirschke

Z předsydstwa SET

Wutoru, 25. nowembra, zeńdze so předsydstwo Serbskeho ewangelskeho towarstwa na swoje přenje wuradzowanje po wuzwolenju na sobustawsej zhromadźenje we Łazu. Wobmyslachu so terminy za lěto 2009, kotrež so bórže w Pomhaj Bóh wozjewja. W januarje chce sej předsydstwo do Delnjeje Łužicy dojeźdź, zo by so klětuši cyrkwinski dzeń přihotował. Sup. Malink informuje, zo ma so spočatk noweho lěta manuskript za nowe serbske spěwarske do nakładnistwa dać. Planuje so, zo měli nowe spěwarske w lěće 2010 předležec. Zajimcy móža so wo wobsahu spěwarskich na internetnej stronje towarstwa informować.

Měrćin Wirth

Za ewangelsku šulu

Jeli stat při tym wostanje, zo ma so Rakečanska srjedźna šula klětu zawrěc, chce wosada we wsy ewangelsku srjedźnu šulu založić. Nowa šula chce so Ewangelskemu šulskemu towarstwu w Budyskim wokrejsu, kotrež hižo šule w Husce a Frankenthalu wudžeržuje, přizamknyc. Njewujasnjene je dotal hišće prašenje financowanja noweje šule. Ze šulskimi pjenjzami 56 eurow, kiž maja starši měsacnje za džěco płaćić, je lědma třecina trěbných pjenjz zawěšćena. Tehodla je Rakečanska gmejnska rada na swoim posedženju 26. nowembra temu přizwoliła, zo smě Zastaranska towaršnosć zwr Rakecy šulskemu towarstwu kredit 300 000 eurow dać. Wučba měła so w awgusće 2009 z 5. lětnikom započec. Tuchwilu je hižo 28 džěci přizjewjených.

T.M.

Što zwostanje?

Stejimy hnući při rowach našich serbskich sotrow a bratrow, kotřiž běchu w Chrystusu na prawdu Božu wotešli. Znajemy jich zaslužby za našu řeč a jich prócowanje wo zachowanje kulturných tradicijow. Słowa rozžohnowanja a nutrnosć pak slyšimy zwjetša jenož w němčinje. Druhdy faluje samo serbske čitanje, njespěwaja so serbske kěrlušy, wo słowach w serbsčinje ani njerěčo. Hdyž so cyłe žiwjenske wotrězki skutkowanja zemrěteho za to serbske ani njenaspomnja, je to čim balostniše. Naša řeč wjace njezaklinči – tež dopomnjeće na to serbske potom hižo móžne njeje.

Štó ma z tym problem? Farar, kotryž serbsčinu njewobknježi? Abo žarowacy přiwuzni, kotřiž maja lědma hišće někajki zwisk k serbskej řeči a kulturje a z njewědy na serbski spěw a serbske słowa při rowje zabychu? Abo smy to my Serbja sami, kotřiž číše žaruju při rowje stejimy, podarmo na něšto serbskeho čakamy a ničo k temu njepřajimy?

Tute mysle přińdžechu mi do hlówy při chowanju 15. nowembra w Mułkecach.

Manfred Hermaš

Rozžohnowanje z wučerku Fridu Wjencynej

K powójskej generaciji wučerjow, kiž su sej jako kursisća w Radworju trěbnu wědu za swoje powołanje přiswojili, słušeše tež Frida Wjencyna. Wona narodži so 21. awgusta 1920 w Stróži pola Zubornički, hdžež měještaj jeje staršej ratarsku žiwnosć. Po zakončenju zakładneje šule 1935 a konfirmaciji w Barće wopyta wikowanšku šulu w Budyšinje a nawukny tam powołanje stenotypistki. Za čas wójny běše tež w Norwěskej zasadźena. Nawróciwši so domoj džělaše po krótkim wukubłanju jako wučerka na Serbskej šuli w Budyšinje. 1959 wuda so na Franca Wjenku, direktora Serbskeje šule. Lěto pozdžišo narodži so jeju syn Maćij. Wona skutkowaše jako wučerka za delni schoďzenk ze specializaciju na předmjet matematika. Přez lětdžesatki nawjedowaše ze zahoritósću mały chór a rejomansku skupinu. 1980 poda so na wuměnk.

W nowembrje 1992 wumrě jeje mandźelski. Jej samej běchu hišće mnohe lěta

Frida Wjencyna Foto: priwatne

wuměnk popřate, kotrež w Budyšinje přežiwi. 14. oktobra so we wysokej starobje 88 lět wotwoła. Poboku svojeho mandźelskeho namaka swój posledni wotpočink na Budyskim Mikławsku. Serbski superintendent Malink zložil pohrjebne předwanje na konfirmaciske hrono zemrěteje z 23. psalma: „Knjez je mój pastyr, na ničim nuzu njezměju.“

Frida Wjencyna běše wotrostla we hłubokej pobožnosći serbskeho burstwa. Čas žiwjenja je so k cyrkwi džeržala, tež hdyž dóńdže pod wuměnjemi socialistiskeho šulstwa k wšelakim bolostnym kompromisam. Wopytowaše prawidłownje kemše w Budyskej Marje-Marcínej cyrkwi. Wažny swójbný podawk běše jej křćeńca jeju wnučkow we Wojerecach.

Jeje něhdyšim koleginam a wosebje tež stotkam Budyskich šulerjow wostanje w pomjatkju jako zahorita a zahorjowaca posrědkowarka serbskeho spěwa a reje.

jm

Helmut Nowak z Mułkec †

Krótko do jeho 81. narodnin dyrbjachmy so my Slepjanscy Serbja z jednym z nas rozžohnować, z Helmutom Nowakom. Mnohich, kotrymž bě wón za swoje žiwe dny pomhał serbsčinu nawuknyc abo so w njej řečnje wukmanić, je tuta powěš hłuboko trjechiła. Intensiwnje rozmołwy z nim a jeho žortniwe přispomnjenja budu nam pobrachować.

Dnja 21. nowembra 1927 w Miłorazu rodźeny Helmut Nowak njenamaka hnydom wot spočatka puć k powołanju wučerja. Jeho wučerske wukubłanje bu 1945 přetorhnjene, jako jeho do Wehrmachty zwolachu. Někak pak bě jemu zbožo hódz; přińdže w meji do ruskeje wójskeje jatby, z kotrejež jeho druhi džěn hód 1945 hižo zaso pušćichu. Helmut Nowak sta so z nowowučerjom a skutkowaše njecylych 45 lět jako wučer na šulach w Slepjanskej wosadze. Bě tež wokrejsny fachowy poradźowar za předmjet serbsčinu.

Na wuměnkju, na kotryž so 1990 poda, chcyše wjele pisać. Swoje dopomnjenki a nazhonjenja chcyše nam zawostajić. Předewšěm pak ležeše jemu Slepjanska serbsčina na wutrobje. Kóždemu bě z dobrej radu a zwólniweje mysle poboku. Jako pytaču za projekt Witaj wučerjow, kotřiž bychu kubłarkam w běhu šěsć měsacow najlěpše kmanosće serbsčiny sposrědkowali, bě wón k pomocy zwólniwy. Z pře-

njeho kursa buchu wjacore. Dalši kurs za dorosćených přewjedže so štyri lěta. Jako Menzelec mandźelskaj jako fararjej swoju službu w Slepom nastupištaj, běštaj tež wonaj mjez jeho šulerjemi. W přidatnych hodžinach prócowaše so Helmut Nowak, fararku Ulrike Menzel w aktiwnym řečenju wukmanjeć. Tuž wobdžěleše so wón potom wot lěta 2000 sem tež prawidłownje na serbskich wosadnych popołdnjach. Hdys a hdys tam tež sam přednošowaše. Tak zhonichmy w našej slepjanščinje mjez druhim wo poměrje sławneho molerja Měrćina Nowaka-Njehoránskeho k našej wokolinje. Ale tež wo našich natožkach a wjesolych podawkach wědžeše wón rozprawjeć. Zo poča so Helmut Nowak zaso intensiwnje z prašenjemi wěry zaběrać, njemóžeše wšak kóždy Slepjan abo kóždy z něhdyšich kolegow zrozumić.

Tola my, z kotrymiž je wón poslednje lěta svojeho žiwjenja zhromadnje kročić, kotřiž smy druhdy w cyrkwi pódla njeho we ławce sydali a kiž smy z nim wo Bohu a swěće, druhdy tež dosć dołho, řečeć směli, smy džakowni za swědčenje, kotrež čłowjek tym, kotřiž jeho naslěduja, zawostaja. Z Helmutom Nowakom, kotryž bě dnja 31. oktobra zemrěł, je so žarowaca wosada dnja 15. nowembra při njepřestawacym dešču rozžohnowala.

Manfred Hermaš

Nazymska synoda w Budyšinje

Nazymske zeńdženje synody cyrkwinskeho wobwoda Budyšin wotmě so sobotu, 15. nowembra. Na započatku wuradźowanjow steješe krótka prezentacija Kamjenskeho cyrkwinskeho wobwoda. Tak kaž běšter so na komunalnej runinje Kamjenski a Budyski wokrjes zjednočił, planuje so, zo byšter so tež Kamjenski a Budyski cyrkwinski wobwod zjednočił. Wo Kamjenskim wobwodze informowachu superintendent Wolfgang Müller, sobudźelač za młodžinske džěło Dirk Müller a wobwodny katechet Siegfried Bretsch. Při dotalnych rozmołwach w Kamjencu njezwjachu so žane zasadne tendency přećiwo zjednočenju. Superintendent Müller poda so kłětu na wuměnk. Potom budže fuzija eforijow akutna tema, dokelž so město Kamjenskeho superintendenta znova nje-wobsadzi.

W dalším dypku dnjoweho porjada

předstaji wobwodna katechetka, knjeni Claudia Mickel-Fabian, model eforalnego džěloweho městna „Džěci – młodžina – kublanje“. Budyska eforija prócuje so wot to, zo by so jedne ze šěsć modelowych městnow w krajnej cyrkwi Sakskeje w Budyšinje zarjadowało. Tute městno měło so na šěsć lět z poł městnom za fararja wutworić, kiž by potom zhromadnje z nětčišimi sobudźelačermi sčěhowace štyri wobłuki koordinował: džěci a swójba, wučba nabožiny w šulach, džěło z konfirmantami a młodžinu a zjawnostne džěło. Konkretno nadawki maja so w koncepciji wopisać, kotraž so na nalětnjej synodze wobjedna a so potom krajnocyrkwinskemu wjednistwu w Drježdžanach zapoda.

Nawodnica centralneho zarjada cyrkwinskih kasow knjeni Fischerowa rozložil hospodarski plan za lěto 2009. Plan so wot synody wobkrući a z tym tež 50 000

eurow za twarske předewzaća při šuli w Husce a dalše 50 000 eurow za nadawki wšěch ewangelskich šulow Budyskeje eforije: Huska, Frankenthal a Rakecy, hdžež so založenje šule tuchwilu přihotuje. Wotličenje hospodarskeho lěta 2006 je so přez cyrkwinski pruwowski zarjad pruwowało. Při tym so žane njedostatki njezwěsćichu. Nětčiša kriza w financnych sektorach njeměješe dotal na financy wosadow Budyskeje eforije žadyn wusnutk. Dotal je hišće sydom wosadow, kotřež chcedža w financielnych prašenjach swoju samostatnosć wobchować a so tehoda spječuja přistupej centralnemu zarjadowanju cyrkwinskih kasow.

Na kóncu wuradźowanjow wozjewi superintendent Reinhard Pappai, zo chce so w lěće 2010 na wuměnk podać. Potom by wón na dwaceći lět superintendent Budyskeje eforije był.

Nalětnje wuradźowanje synody Budyskeje eforije budže 13. měrca 2009.

Měrćin Wirth

Khadija-mošėja w Barlinju wótwórjona

W lěse 1926 su zběrali ženske w Indiskej pjenjeze za to, aby muslimska wósada Ahmadiyya Muslim Jamaat natwarila mošēju w Barlinju. Dla krize swětowego góspodarstwa w l. 1929 pak su bywali take dary k nicomu. Njedawno, lětosa 16. oktobra, su wótwórili w Barlinju Khadija-mošēju. K tomu jo pšišel kalif (pódobny biskupow, pó słowje: „zastupnik, naslědnik“) wšyknych europskich Ahmadiyya-wosadow z Londona. Som se dał dwa dnja pózdžej na puš, aby woglědał toš ten Bóžy dom muslimow w stolicy.

Gaž pšizoš wót wótnožki Pankow z awtodrogi do měscańskego žěla Heinersdorf, wiziš napšawo tankownju a góšćenč amerikańskego raza a nalěwo drugi góšćenč amerikańskego raza. Za nim se chowa mała Khadija-mošėja. Spóznajoš ju na typiskem minareše a kupli. Pšizastupje witaju tebe słowa: „Lubosć za wšykne, gramota za nikogo.“ Toš to moto Ahma-

diyya-wosady jo nimski pisane. Wobchadna rěc we wosaže jo nimska, dokulaž wósadniki su doma w Barlinju a njejsu jano indiske abo arabske luže, ale teke pólske, ruske a drugich narodnosćow.

Jaden młoženč jo ned ku mnjo pšišel, aby mě wóžil pó mošěji. Musyš nejpjerwej se rozuwaš, dokulaž proch drogi njedej pšiš do swětogo domu. Ten ma ekstra módlitwownej ruma za muskich a ženske. Muslimy módle se pšecej do směra města Mekka. Togodla jo kužda mošėja tak twarjona, až muse luže pšizastupje imama do togo směra glědaš. Nad imamom jo wižeš wěrywuznaše muslimow. W Khadija-mošěji su wokna wurědnjone z pomjenjenjami Allah, tak ako kšescijany gronje Bogoj „Wósc“, „Wšogomócnny“, „Nimjerny“ atd. Spódk jo tak wugótowan, až njemusy kuždy muslim za pětkojske módlenje swój pšestrěnc sobu pšijnjaš, ale spódk jo pšestrěnc z mustomer małych pšestrěncow.

Sotša mójogo wjednika jo mě pokazala nastwark za ženske. To jo móžno było, dokulaž w tom casu njejsu se tam žedne ženske módlili. Mimo módlitwownego ruma jo tam špa za žiši. Tak njamógu ze zogolom pětkojske módlenje móliš. Pšez wjelike wokna wižeš pak namšarje a pšez sluchatko slyše

Póglěd do mošėje z městnom za imama a spódkom za módlitwu

prjatkowanje imama. Na kuždej etaži změju kuchnju, běrow a myjarnju. Ale to trajo hyšči, dokulaž pjenjeze za Khadija-mošēju pšidu jano z darow wósadnikow. Něnto maju na gruntach bydlenja za imama a pšistajonego, špu za gósci, biblioteku, konferencnu špu, sportnišćo a zjawne grajkanišćo.

Kuždy gósc jo pšecej rad witany. Pětkojske módlenje pšezložuju do nimskeje rěcy, kaž my to znajomy, gaž pšizo serbske žiwadło do Dolneje lužyce.

Wětšy žěl cłonkow wósady bydli w pódwjacornem žělu Barlinja, ale njejsu mógli tam pšazizny za grunty zaplašić. Bóžko maju něnto w Pankowje samo iniciatiwu pšesiwu mošěji, dokulaž gronje, až muslimska wěra a kultura njamatej nic w Pankowje pytaš. Ale, lubše luže: Pšed dwažasća lětami njejsom znał w Pankowje góšćenč amerikańskego raza. Chto wót nas by pódpěrował iniciatiwu pšesiwu teje kultury njestroweje caroby? Lubosć za wšykne, gramota za nikogo. **Bernd Pittkunings, Dešno**

Nowa Khadija-mošėja w Barlinju

Foše: B. Pittkunings

Powěšće

Njeswaćidlo. Za nowonatwar tudyšeje cyrkwineje wěže nahromadži so hač do 6. oktobra cyłkownje 156 762, 24 eurow. Dalše dary su třebne a witane.

Budyšin. 70. róčnicu Kristaloweje nocy wopominachu ewangelscy a katolscy wosadni w Budyšinje z ekumeniskimaj zarjadowanjomaj njedźelu, 9. nowembra. Popołdnu zhromadži so něhdže 75 wosobow k pochodej wot Bohateje na dr. Pětra Jordanowu k něhdyšim wobydlenjam Židow, hdžež wopominachu sup. Reinhard Pappai a konfirmandža wopory pogroma. Wječor wotmě so w klósterskej cyrkwi swjateje Klary nutrnosť z modlitwami, hudźbu a kěrlušemi, kotruž wuhotowašaj předsydku wosadneje rady Petra Kaulfürstowa a kapłan Andreas Kutschke.

Choćebuz. Hižo něšto lět zběra so we wosadach Choćebuskeho cyrkwinskeho wobwoda jedna kolekta wob lěto za cyrkwinske džěto w delnjoserbskej rěči. Jako klětuši džen hromadźenja „serbskeje kolekty“ je nazymska synoda w nowembu w Choćebuzu postajita jutrowna

Knihwjazarski mišter Hubert Gotzmann z Běleje Wody restawruje wjac hač 200 lět staru, do bruneje kože wjazanu cyrkwinski knihu z Łazowskeje wosady. Do njeje zapisani su zemřěći wot lěta 1800 do 1850. Mnohich z nich je Handrij Zejler pochował, kiž bě wot lěta 1835 z fararjom we Łazu.

Foto: A. Kurtas

Pomhaj Bóh
časopis ewangelskich Serbow
ISSN 0032-4132

Wudawaćelej: Serbski wosadny zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangelske towarstwo z.t., Privatny puć/Privatweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen
Zamołwita redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 0 35 91/60 07 11, e-mail: PomhajBoh@gmx.de)
Čiść: MAXROI Graphics GmbH, Zhorjelic
Postvertriebsnummer: F 13145

Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625
Abonement a dary: Serbske ewangelske towarstwo, Konto-Nr. 1 000 083 167, Kreissparkasse Bautzen, BLZ 855 500 00

IBAN: DE03 8555 0000 1000 0831 67
BIC: SOLADES1BAT

Pomhaj Bóh wuchadza mjesačnje. Spěchuje so wot Zatožby za serbski lud, kotraž dostawa lětnje přiražki Zwjazka, Swobodneho stata Sakskeje a Kraja Braniborskeje.
Lětny abonement plaći 8 eurow.

póndźelu. Po nazhonjenjach je ličba kemšerjow na druhim swjatym dnu skerje snadna, tak zo drje so z wulkimi dochodami za serbske džěto ličić njemóže.

Budyšin. Při swjedženju swjateho Měrcina 11. nowembra je so zhromadženym staršim a džěcom lětsa přěni raz žohnowanje tež w serbskej rěči wuprajilo. Superintendent Jan Malink přednjese je k zakončenju swjedženja před Michalskej cyrkwu. Do teho běchu wobdźělnicy zhromadnu ekumenisku nutrnosť w Pětrowskej cyrkwi swjećili a wottam w dohlim čahu z lampionami za swjatym Měrcinom na konju k Michalskej cyrkwi čahnyli.

Rakecy. Na dnu swjateho Měrcina zahajichu z ekumeniskej nutrnosť w Rakecach lětušu nachribjetnikowu akciju Budyskeho cyrkwinskeho wobwoda za partnersku diecezu Meru w Tansaniji. Zaměr je, z lětušej akciju šulskim džěcom w Meru 4 000 nachribjetnikow posłać. Hotowe nachribjetniki měli so hač do 15. decembra we wosadach wotedać, zo móhli je tansanske džěci srjedź januara dóstać. Tež pjenježne dary za transport wačokow su witane.

Dary

W oktobru je so darilo za Pomhaj Bóh 40 eurow. Bóh žohnuj dar a daricela.

Spominamy

Před 150 lětami, 20. decembra 1858, zemřě w Křišowje farar a superintendent Ernst Fürchtegott Šořta. Wón narodži so 1793 jako syn serbskeho fararja we Wojerecach, wopyta gymnazij w Budyšinje, studowaše teologiju we Wittenbergu. Po tym bě tři lěta z domjacym wučerjom w Lěwałdze pola Lubija. Přenje farske městno nastupi 1818 w Chołmje pola Niseje, 1819 bu ordinowany. 1820 sta so z fararjom w Křišowje a Čětowje wuchodnje Wósporka, hdžež wosta nimale štyri lětdžesatki hač do swojeje smjerće. Přidatnje bu 16. januara 1834 jako superintendent I. Rózborskeje diecezy powołany. Ernst Fürchtegott Šořta nawukny hakle jako student serbsčinu a bě we Wittenbergu sobustaw tamnišeho Serbskeho předarskeho towarstwa. Jako superintendent džiwaše na serbske zajimy we wosadach swojeje diecezy a staraše so wo to, zo by so Serbam w cyrkwi a šuli zawěsćilo maćernorečne zastaranje. Prócowaše so do serbskich wosadow dóstać serbskich fararjow a wučerjow. Serbskim kandidatam teologije zmóžni w swojej superintendenturje nachwilne přistajenje a wukubłanje na eforalnych wikarow. Mjez nimi běchu w serbskich stawiznach znaći duchowni kaž Handrij Pjenck (1808–1849), pozdžišo farar wupućowarjow do Awstralije, Jan Awgost Warko (1821–1862), pozdžišo farar w Jabłońcu pola Mužakowa, a Słowak Józef Prawoślaw Kordina (1819–1888), pozdžišo farar w Minakale. Ernst Fürchtegott Šoř-

ta zemřě štyri njedzele do swojeho 25. jubileja jako superintendent a bu w Křišowje pódlu swojeho 1827 zemřětoho dwulětneho synka Bernharda pochowany. Pohrjeb wotmě so w němskej a serbskej rěči. Na dwaj tysac žarowacych přewodžeše česćneho duchowneho k poslednjemu wotpočinkej. Jeho poměrnje derje zdžeržany narowny pomnik steji hišće džensa při Křišowskej cyrkwi. **T.M.**

Přeprašujemy

- 07.12. 2. njedźela w adwencie**
14.00 kemše w Budyšinje w Michalskej (sup. Malink), po tym adwentnička na farje
- 13.12. sobota**
17.00 adwentny koncert Serbskeho gymnazija w Michalskej cyrkwi
- 14.12. 3. njedźela w adwencie**
12.00 nutrnosť w serbskim rozhłosu (sup. Malink)
- 21.12. 4. njedźela w adwencie**
09.30 kemše z Božim wotkazanjom w Rakecach (sup. Malink)
- 25.12. 1. dzeń hód**
10.00 kemše w serbskej cyrkwi w Choćebuzu
12.00 nutrnosť w serbskim rozhłosu (farar dr. Buliš)
- 26.12. 2. dzeń hód**
10.00 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michalskej z kemšemi za džěci (sup. Malink)
- 28.12. 1. njedźela po hodžoch**
12.00 nutrnosť w serbskim rozhłosu (sup. Malink)
- 04.01. 2. njedźela po hodžoch**
10.00 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michalskej z kemšemi za džěci (sup. Malink)
12.00 nutrnosť w serbskim rozhłosu (sup. Malink)